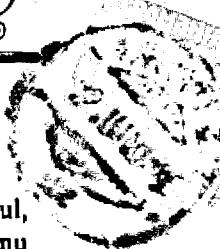

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Metode de luptă împotriva divorțurilor.

Pertea cea mai mare dintre oameni trăesc o viață grea urâtă nefericită, ne făcând altceva dela leagan până la sicriu, decât otrăvindu-și viața lor proprie și celor ce trăiesc în jurul lor.

Și de ce? Răspunsul este simplu. Pentru că nu știu și nu pot altcum să trăiască.

Copilașii cei mici se târăsc pe pământ și nu cutează să umble drept, până când nu le vine într'ajutor mama, care îi ridică, îi sprijinește și îi îmbărbătează.

Ah și câți oameni mari și destul de bătrâni i-și trăiesc viața amară, fiindcă nu-l cine să-i învețe și cine să le ajute să trăiască o viață frumoasă și fericită.

Să luăm un exemplu. Inchipuiți-vă că stau față în față; o căsuță mică și un palat mare.

Căsuța mică nu e prea curată nici pe dinafară, nici pe dinlăuntru, cel ce locuiește înrânsa e foarte năcăjit. Viața pentru el este o sarcină foarte grea, omul e neglijat și trupește și sufletește.

Palatul din față e admirabil, strălucește pe dinafară și în lăuntru, pare că e rai, în tot locul mobilie frumoase, soare și flori.

Și acum să poftim pe omul din căsuța mică și neglijată în palatul frumos.

„Poftim omule! Palatul pe care l-ai invidiat de atâteori este al tău, cu o singură condiție, să-ți schimbi radical obiceiurile de până acum”

În 99 de cazuri dintr'o sută, omul se va codi să primească invitarea cu condiția ca să se schimbe, fiindcă el ar vrea să fie și în palat tot același, care a fost în colibă.

Viața pe care o trăim cu toții este coliba săracă și viața frumoasă pe care am dori iarăși cu toții este palatul, pricina care ne supără este condiția aspră de a ne preface sufletește, de a deveni alți oameni, decât cari suntem.

Oricât am umbla cu medicamente externe, omul, fără efortare proprie, fără curaj sufletesc propriu, nu se poate schimba și prin urmare nu se poate înălța.

Îl cheamă Hristos, îl cheamă biserica, îl cheamăm noi slujitorii lui, la o viață frumoasă și mai fericită decât aceea pe care o trăiește de fapt, și omul nu vine, fiindcă nu are puterea de a se mișca singur.

Nu este destul oamenilor să le vorbești despre frumos și adevăr, ci trebuie să trezești și să ajuți să se pule în mișcare partea bună a sufletului lor.

Una dintre bolile cele mai primejdioase care și-a făcut cuib în sinul neamului nostru o formează divorțurile numeroase. Divorțurile rod la rădăcina vieții bisericești și a statului nostru, atecându-i instituția de bază, care este, *viața familiară*.

Viața noastră omenească este o minune a lui Dumnezeu și tot Dumnezeu l-a impus legi severe, după cari trebuie trăită această viață fiindcă altcum se stinge dela sine.

Dacă cineva dintre oameni ne dă în dar o tulpină de trandafiri frumoși îl întrebăm că ce reguli trebuie să observăm la îngrijirea lor, știind că observând, aceste reguli trandafirul se va face din zi în zi tot mai frumos, iar la dincontră, trandafirul de care ne-am bucurat atât și l-am pus la un loc ales în grădina noastră se va ofeli și se va usca degeaba.

Tocmai așa își are și viața noastră, care este mai prețioasă ca cel mai frumos trandafir, regulile și legile sale pe care trebuie să le păzim cu sfințenie, fiindcă altcum nu putem ajunge altundeva decât, la ruină și la moarte.

Căsătoria creștină este întemeiată de însuși Dumnezeu „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul” (Face-rea cap. I. v. 28). De aceea cel ce își bat joc de căsătoria creștină i-și bat joc a însuși Dumnezeu și în loc să se închine înaintea poruncilor lui, le calcă cu

picioarele, atrăgând asupra lor judecată aspră și vecinică.

Dar și până la judecata din urmă toți huliții legilor Dzești i-și primesc pedeapsa și aici pe pământ.

Viața noastră pământească în partea ei cea mai mare este sortită muncii cu asudoare și multor suferințe și numai într-o parte mică este menită bucuriei nestângenită de nici o greutate. Și cei-ce leagă căsătorii creștine cu mesocotînță și cu ușurință le și desfac, se lipsesc singuri de fericirea pe care a condiționat-o Dzeu pe acest pământ chiar de respectarea sfintei taine a cununiei.

Prin această sfântă taină primim dela Dzeu darul de a suporta mai ușor suferințele acestei vieți. Fie o bucurie cât de mică, pe acest pământ, împărțită între doi înși crește mai mare.

Și iară i fie o durere cât de grea pe acest pământ, împărțită între doi, dânsa perde mult, din putere și amărăciune.

Și orice greutate s'ar ivi în calea celor cu darul sfintei cununii, rugăciunea caldă și stăruitoare a două suflete cari gândesc și sunt la fel, va fi totdeauna auzită de Tatăl cel din ceruri.

Biserica noastră când cere fiilor săi să cinstească și să respecte sfânta taină a cununiei, nu face altceva decât o mamă care i-și lubește copiii mai presus de toate. O mamă pentru binele și fericirea copiilor săi este în stare să alerge dela un capăt al pământului la celalalt, așa și sfânta noastră biserică, știind ee bunătate mare ascunde în sine taina sfintei cununii dorește ca toți filii ei să aibă parte de aceste bunătăți și să fie iubiți și ocrotiți în toate zilele vieții lor, de către bunul Dzeu.

Cu toate acestea sunt atți oameni, cari i-și bat joc de taina sfintei cununii, întorcând spatetele aceluiași altar la care au jurat sărbătorește credință până la moarte.

Se întreabă acum, cari ar fi cele mai potrivite mijloace de a întoarce mulți oameni dela părerile greșite prin cari nu dau cinstea cuvenită tainei sfintei cununii.

Divorțurile sunt o rană la suprafață, a căror cauză zac mai adânc. În dosul divorțurilor negreșit să ascunde o judecată foarte greșită a oamenilor despre rostul acestei lumi.

Se spune, că a fost odată condamnat un băiat pentru cutare faptă rea. Băiatul după judecată nu arată nici cel mai mic semn de remușcare conștiinței. La întrebarea cutărui domn, că nu se teme de Dzeu băiatul a răspuns că nu se teme de Dzeu, fiindcă acesta nu poate fi nu știu ce domn mare, căci tatăl său îl înjură în toate zilele.

Prin aceste cuvinte băiatul și-a dat singur portretul sufletesc așa, ca cel din jurul lui puteau să fie în clar că de ce a ajuns băiatul unde a ajuns.

Onoare excepțiunilor, dar cel mai mulți creștini vin înaintea sfintului altar să se cunune, fără se se fie gândit cândva că ce rost are sf-ta cununie în viața lor.

De acela mulți creștini cum nu se sînchiesc de cununie, tot așa nu simt nici o părere de rău când divorțează; pentru ei divorțul să pare a fi ceva firesc.

Primul mijloc de luptă contra divorțurilor este deci o cât mai temeinică, și mai răspândită în toate straturile societății, conlucrare a rostului sfintei cununii.

Ne trebuiesc oameni, cari să știe desvălul înaintea creștinilor toată frumuseța și toată fericirea unei căsătorii legate în fața lui Dzeu, ca apoi ei singuri creștinii să conchidă la urătenia și nefericirea unei convețurii, care nu are a face nimic cu Dzeu.

Noi în mod eronat suntem de părere, că oamenii pătrund și înțeleg ușor treburile sufletești, adevărul este altul, că chiar, că nu pătrund și nu înțeleg ușor aceste treburi, oamenii mari, chiar așa trebuiesc conduși în viața sufletească, pas de pas, cum să conduc copiii, când încep să învețe viața umblării în picioare. Dacă problema vieții familiare creștinești este cea mai de căpetenie problemă, fiindcă viața familiară creștină este baza, la toate aceste în mod logic trebuie să ajungem la constatarea, ca acestel probleme trebuie să-i consacram o muncă înțeleaptă și metodică.

Până azi ne-am mulțumit cu faptul să-i cercetăm dacă actele de divorț sunt în regulă, corăspund ele canoanelor și legilor civile De azi încolo mai trebuie însă să căutăm cu sârguință că ce zace în dosul acestor divorțuri.

Preotul, care dresează actele de divorț să fie obligat să facă un raport confidențial scaunului protopopesc din ce cauze s-a născut divorțul. Filnțează la mijloc lăcomia după averi lumești, lipsă de creștere religioasă și alta cauză oarecare?

Protopopul la rândul său va totaliza cazurile și va face la locul competent un expozeu despre toate cazurile cari provoacă divorțurile.

Așa ca cu timpul vom avea o fotografie exactă despre rădăcinile divorțurilor fiindcă ele sunt un simptom al vieții sufletești dezordonate,

Cunoscând astfel cauzele vom putea apoi să ne apucăm de combaterea efectivă a divorțurilor.

Divorțurile le vom putea combate mai bine cu urmările divorțurilor.

Avem cazuri când credincioșii divorțează și apoi după câțva timp iarăși se întorc acolo de unde au plecat, risipindu-și averile și liniștea vieții.

Avem lipsă necondiționată de materialul de combatere nu numai dintru'n sat ci din întreaga dieceză.

Urmările vieții nelegiuite adunate într'un mănunchiu își vor face efectul pedepeln. *Credincioșii vor putea să se convingă singuri ce rezultate dă în viață, cununia păstrată cu sfîntenie și divorțul făcut cu ușurință.*

În posesia materialului cules din întreaga dieceză va trebui să dăm lupta pentru sfânta cununie în două direcții.

Intâi va trebui să ne luptăm cu acela forță mare, care se cheamă mediul în care trăim.

A doua oară să oprim din toate puterile noastre tineretul ca să mai urmeze exemplele greșite ale părinților.

Dușmanul cel mai mare al căsătoriilor creștine și prima cauză explicativă a divorțurilor este o judecată greșită pe care o profesează mediul mare contra bisericii.

Biserica noastră învață că căsătoria este o taină chemată în sine să ferească oamenii fără nici un adaus din partea lumii.

În sfânta taină a căsătoriei se unesc până la moarte două suflete, cari prin harul primit de sus dela D-zeu și prin însușirile lor sufletești primite dela părinte prin educație și prin experiențe sunt în stare să biruiască toate greutățile acestei vieți și să-iculească roadele fericirii.

Mediul, care este pretutindenea ca aierul pe care îl inspirăm profesează alte păreri despre căsătorie. Căsătoria spune mediul nu are de a face cu D-zeu, dânsa este o instituție socială numai. Căsătoria este ceva natural, care nu are a face cu supranaturalul nimic.

Cel mai mulți tineri au prilejul să audă această părere a mediului în care trăiesc și să-și plece urechea spre ascultare nu la aceea ce spune biserica ci la ce spune mediul. Ce mirare este atunci că acești tineri nu văd în căsătorie un scop, ci un mijloc.

Nesocotind esența căsătoriei așa cum a luminat-o Iisus Hristos, tinerii numai acceptă ca căsătoria prin flința ei însăși să-l ferească ci o leagă de părerea și măsura lumii. Lumea va spune ce va vrea, dar bunul D-zeu nu să lasă batjocorit de oameni și nu suferă luare în bătaie de joc a orânduieilor sale.

În toate cazurile unde căsătoria din ambele părți bărbat și femeie a plecat dela considerațiunile omenești, eliminând pe D-zeu, nu duce la bine, și dacă nu se termină cu divorțul la este nefericită în loc să fie fericită.

Fieștecare om admite, că stomacul i-și are legile sale cu cari nu te poți juca fără să nu-l distrugi, să simți ca și viața sufletească i-și are și dânsa legile sale cu cari te poți juca și mai puțin, fără pedeapsă, decât cu legile stomacului.

Medicul spune, că căsătoria este o instituție socială ca mai apoi să admită mai târziu ca căsătoria este chestie de potrivire sufletească. Puterile cari leagă și desleagă căsătoriile sunt cele sufletești. Două ființe contopite sufletește nu este putere pământescă, care să le desfacă, fiindcă și în mormânt nu numai în viață vor să fie împreună. Și iarăși două ființe legate laolaltă de părerile lumii vor fi două ființe streine una de alta și aici în viață și dincolo în mormânt.

Mediul, care lucră contra bisericii, ce privește sfințenia căsătoriei, trebuie să-l prindem în cleștele argumentului și să-l facem să admită barem atât, că și căsătoria este ceva mistic ceva sfânt, care se ține totuși de altar și asupra cărui mistic și sfânt nu poate avea influință nici-un laborator și nici o lege omenească.

Sunt căsătorii în lumea această care deși nu se leagă la altar, dar se leagă totuși cu gândul la altar și ele sunt cu roade bune în viață.

Prigoana mediului contra căsătoriilor legate în fața sf-tului altar se dovedește în viață de nefastă pentru atâtea și atâtea suflete, pentru că sfânt este adevărul că căsătoria are menirea dată de Dzeu să ferească în sine fără adausul ce vine din partea oamenilor.

Materialismul, care dominează mediul în care trăim, este încă un dușman aprig al căsătoriei creștine.

Există un principiu de viață greșit dar pe cât de greșit pe atât de răspândit, ca între materie și între fericirea omenească este raportul ca dovedit cauză și efect. Unde se căsătoresc doi tineri cu avere, toată lumea este convinsă că s'a încheiat o căsnicie fericită. Ori realitatea dovedește altceva. Relativ divorțurile cele mai multe se întâmplă chiar acolo, unde lumea să scaldă în averi, dovedind că fericirea în căsătorie ori nefericirea depinde dela suflet și nu dela avere.

Căsătoria este ceva de ordin sufletesc în care nu poate materia să între ca să aducă fericire ori nefericire.

Fericirea nu s'a stors și nicicând și nu se va stoarce din materii. Găsim căsnicii atât de curate și fericite unde grasează sărăcia și iarăși aflăm căsnicii nefericite unde abundă bogăția.

Din capul țăranilor noștri nu există putere cu care al putea scoate convingerea greșită că căsătoria s'ar putea face și fără avere.

Chiar să știe țăranul că ar fi cel mai fericit om din lume și preferă să fie nefericit, dar să fie bogat. Și Doamne scump plătește aceasta împotrivire cu firea. Țăranul e om simplu dar sufletul lui nu e simplu și suferă cumplit dar extrem de cumplit fiindcă face din căsătorie nu ceea ce a voit Domnul, unirea a două suflete cari se'nțeleg, ci o afacere cu folos bun.

Dar numai țăranul dar oricare altul dintre oameni cari se apropie cu mâni necurate de taina căsătoriei trebuie să suferă cumplit. În măsura în care va reuși biserica noastră să readucă societatea mare la sentimente mai omenești și mai creștinești, în aceeași măsură vor dispărea divorțurile cari în general sunt o bătaie între concepția creștină despre viață și între concepția materialistă păgână despre ea.

Nălejdeea noastră cea mai bună de a duce căsnicia creștină, binecuvântată de Dzeu. la biruință trebuie să o îndreptăm către tineret.

Să strângem în jurul bisericii tineretul de ambele sexe și să le vorbim la inimă.

Lumea să închină materialismului, noi să punem în fața tineretului dulceața duhului de abnegațiune care transpiră din fiecare pagină a sfetei evanghelii.

Sigur că nu este așa de ușor să calci pe grumazul duhului acestei lumi, dar tineretul va fi pe partea noastră dacă îi vom ști să-i încătușem sufletul cu lauda libertății sufletului care nu are niciodată să-și condiționeze fericirea de materle.

Duhul lumii este lăudăros și plecat spro negațiune, noi să învățăm tineretul să privească cu curaj în suflet și să-i arătăm că acolo zace comorile pe cari lumea le caută în afară.

Să învățăm tineretul să creadă în puterea fără de margini a rugăciunii.

Când tineretul nostru va ști să se roage lui Dumnezeu, după cum se cuvine va fi imun față de otrăvurile cari vin de la lume.

Lumea învață se ascundem slăbiciunile ori să le dăm frâu liber, Hristos ne învață că fericirea vieții constă să arate de a ști să înfrânez slăbiciunile.

În fiecare dintre bărbați și femei trebuie să fie barem un strop din aceia nobleță a lui Hristos, care nu a blăstămat ci a binecuvântat când îi sfredeleau mâinile și picioarele piroanele grele.

Căpitanul corăbiei care se cheamă căsnicia creștină este incontestabil femeia. Femeia trebuie să conducă, prin furtună și printre stânci corabia căsniciei, ca dânsa să nu sufere nici o stricăciune.

Acea ce trebuie să ceară biserica de la factorii conducători ai acestei lumi este, în primul rând să deie viitoarelor mame cultură sufletească și apoi un al doilea rând cultură profesională.

Femeia vine în lume cu cele mai alese daruri sufletești și aceste daruri trebuiesc păzite și ocrotite cu cea mai mare grijă.

Tot ce este bun și frumos în aceasta lume se învață în familie respective de la mame. Cum alege porumbița neghina din grâu, așa trebuie să plivească mama sufletul copilului de tot ce este rău și să sădească acolo tot ce este bun.

Școala cea mai bună pentru viitoarele noastre mame nu poate fi alta decât școala lui Hristos. Să lăsăm deci fetițele noastre să cerceteze cu sârguință aceasta școală, femeile în această școală vor învăța să-și păzească demnitatea de femei cu cea mai mare sfințenie, și să-și împlinească cu dragoste datorințele de soții și mame,

De cultura sufletească a femeilor noastre depinde în primul rând și cinstea și respectul de care se bucură taina sfintei cununii în mijlocul poporului nostru.

Dr. Ștefan Ciorolanu.
protopop.

Hersilia Stana născută Sturza

Aripa năpraznică a morții crude și fără milă, s-a coborât iarăși asupra unei cinstitute case preoțești și a fulgerat inima unui bun și blând preot din eparhia Aradului. Preoteasa Hersilia Stana, cea mai credincioasă soție, cea mai scumpă mamă, a părăsit pe soțul său Ioan Stana preot în Comlăuș, a lăsat fără mamă și neconsolată pe unica sa fiică, a lăsat în jale pe fiul său, și rămân cu inimile cernite de durere: ginere, noră, mamă, surori frați cumnați, cumnate și alte neamuri.

Defuncta Hersilia Stana, lasă în urma sa un gol mare și rane grele cari vor sângera multă vreme. În urma ei rămân suflete zdrobite și îndoliate, speranțe frânte în două și capete îngândurate.

A fost un suflet nobil și o minte clară și înțelegătoare, calități pentru cari răposata era Mentorul tuturor familiilor înrudite cu dânsa. În casa ei deschisă și ospitală, se netezeau aspirații personale, se vindecau și alinau multe dureri sufletești și se torcea fire cari puneau bază la multe fericiri. Când membrii vre-o unei familii înrudite cu dânsa ajungeau în vre-o pacoste, sau trebuia să deslege vre-o problemă, alergau plini de nădejde la casa preotului Stana din Comloș, unde Hersilia cea bună și cu zimbet ce dădea speranțe, dar mai presus cu inteligența sa rară, toate le rezolva cu rezultate uluitoare.

Avea vorba bine cântărită și însuflată de aureola unei autorități.

Defuncta era fiica vestitului preot Mihai Sturza din Șepreuş, care prin anii 1880—90 era o podoabă a preoției din eparhia noastră.

Regretatul său tată care muri când aceasta fică a sa împlini etatea de 15 ani, îi dăduse o creștere foarte bună, făcându-i educația la cele mai vestite claustre de călugărițe din Sibiu.

În restimp mamă-sa rămâne văduvă cu 7 prunci. În anul 1892 fica mai mare Hersilia, leagă căsătorie în etate abia de 17 ani, cu tinerul candidat de preot Ioan Stana, care se preoțește în comuna sa natală, în Șepreuş.

Aceasta căsnicie era un cuib de fericiri, însă în restimpuri a fost izbită de mai multe zguduirii fioroase. Ei pierd o fată drăguță și isteată care moare în etate de 18 ani. Pe câmpul de luptă le rămâne fiul lor Aurel, un tânăr cu o inteligență scăpărătoare, aproape cu studiile medicinei terminate.

Aceste sângerări groaznice a inimii bune de mamă, încă a accelerat sucombaterea merității defuncte, care ne părăsește la etatea relativ tină, abia de 54 ani și după un morb de inimă lent.

Răposata preoteasă Hersilia Stana a avut-o înormântare duloasă și cu multă manifestație de jale. Si-

criul greu de stejar a fost acoperit cu o mulțime de coroane și jerbe de flori. A participat o mulțime de intelectuali, doamne și domni din Arad, din Sântana și din comunele din jur.

A fost manifestație de jale cum de puține ori i-se dă omului să vadă. Toată comuna Comlăuș a luat parte la jalea familiei. Femei, fete, prunci, plângeau cu hohote; creștinii suspinau cu jale când petreceau la cimitir pe buna lor mamă sufletească. A făcut o impresie bună și înduioșătoare asupra intelectualilor din Arad, faptul cuminte al credincioșilor din Comlăuș, că ziua 28 Mai a. c. când s-a înmormântat preoteasa lor, au decretat-o zi de doliu comunal.

Prohodul a fost săvârșit de protopopul Mihail Lucața, asistat de preoții: I. Hălmăjan profesor în Arad, Gh. Turic din Otlaca, Z. Bradean din Comlăuș, V. Mihulin din Sântana, Iancu și Anghel din Zărand, Fofiu și Stan din Cherechliu, V. Popovici din Musca și Moisa Popovici din Măderat. Părintele protopop Lucața a rostit un panegiric înduioșător, care a stors multe lacrimi și care a făcut adâncă impresie asupra lumii de creștini ce ascultau cu ochii înlacrimați.

În semn de eternă amintire membrii familiei și rudeniile au făcut o faptă frumoasă caritativă punând bază unei fundații cu destinația: fundația preoțesei Hersilia Stana n. Sturza pentru îmbrăcarea copiilor orfani și săraci.

Familia îndurerată a publicat următorul anuț funebral:

Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștință tuturor rudelor, prietenilor și cunoșcuților noștri, că cea mai bună soție, mamă bunică, fiică și soră Hersilia Stana n. Sturza după o scurtă, dar grea suferință a încetat din viață în ziua de 25 Mai a. c. ora 10 în etate de 54 ani.

Înmormântarea a avut loc în ziua de Duminică 27 Mai a. c. orele 15 (3) în comuna Comlăuș jud. Arad.

Ioan Stana soț, Traian Stana, Hortensia m. Vlad fiu și fiica. vād. Ersilia Sturza preoteasă, mamă. Aurel, Ionel nepoți. Lavinia măr. Mureșan Hortenzia măr. Moldovenescu, Dr. Marius Sturza, Dr. Ioan Sturza surori și frați. Liubița Prodanovici, Emilian Vlad noră ginere, Paula Sturza, Virginia Sturza, Cornelia Stana, Simion Stana, Iustin Mureșan cumnați și cumnate etc.

Odihnește în pace suflet bun și nobil.

Cetiți și răsândiți

„Biserica și Școala“.

Biserica, statul și baptismul

Cuvântare

rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928
de Dr. Grigorie Gh. Comșa Episcopul
Aradului.

Ședința de Miercuri, 21 Martie 1928.

(Ședința de ziua)

Domnule președinte,

Domnilor senatori,

În clipa aceasta ființa mea este stăpânită de o legitimă mândrie și aceasta pentru că Smerenia mea pentru întâia dată ia cuvântul în Maturul Corp al scumpei noastre țări.

În același timp însă, o legitimă sfială mă cuprinde în aceste clipe pe care încerc a le utiliza, nu pentru a trezi susceptibilități, ci pentru a arăta că prin legea cultelor nu se încalcă drepturile nimănui și mai puțin drepturile pe cari le-au avut și de cari s'au bucurat până acum cultele istorice. Din potrivă se acordă prin actualul proiect de lege o deplină libertate, poate cea mai generoasă libertate ce s'a acordat cândva printr'o lege a cultelor. Aș putea să spun chiar că libertatea care se acordă prin actualul proiect de lege este dusă la extremitatea generosității.

Sfiala mea, d-lor senatori, este justificată mai ale prin competența cu mult mai remarcabilă în materie de culte a multor domni senatori față de Smerenia mea. Dar ca unul care timp de 8 ani de zile am funcționat în administrația bisericească, iar timp de 5 ani am lucrat ca funcționar modest în Ministerul Cultelor și Artelor sub înțeleapta conducere a d-lui ministru Alexandru Lapedatu și a altor domni miniștri, găsesc că ieste nevoie să mi spun și eu modesta părere asupra acestei importante legi.

Fără de religiozitate nu este cu putință să existe avânt, să existe compenire luminoasă în viața omenească și nici o măsură, niciun dreptar în această viață, nici în viața individuală, nici în viața colectivă, nici în știință și nici în artă, nici în viața socială și nici în cea economică.

Convingerile religioase de cele mai multe ori stăpânesc și pe celelalte, am putea zice întregul complex de păreri și opinii ale ființei omenești. Astfel îmi explic eu și în chipul acesta trebuie să ne explicăm cu toți și animația așa de vie care s'a stârnit în jurul acestui important proiect de lege.

Dacă intervin și eu în mijlocul acestei animații, este că s'a procedat cu chiar prea multă generozitate în acordarea exercițiului liber al religiei. Știm cu toții că viața colectivă religioasă, este eflorescența, este razimul și puterea de organizare a sentimentului și a cultului religios. Statul lasă fiecărui cult libertatea să se organizeze în colectivități religioase astfel ca acestea să poată ridica pe beții fii ai oamenilor la conștiința adevăratului scop al lor, al rodului de fii ai aceluiasi Părinte al infinitului, de care este cuprins interiorul lor, să poată mângâia pe cei lipsiți, să ridice pe cei căzuți și să sprijinească pe cei slabi, să umilească pe cei mândri prin doctrina, cultul și exemplul slujitorilor săi și să le ridice inimile, și să le facă tot binele care nu este departe și să aducă pacea indestructibilă între oameni. Biserica ortodoxă totdeauna s'a achitat de aceste îndatoriri mari impuse adevăraților slujitori ai Mântuitorului. Biserica noastră ortodoxă s'a achitat pe deplin de datoria ei căci numai așa ne-am putea explica de pildă, atitudinea pe care a avut-o un Vlad Tepeș la 1462 când a spus memorabilele cuvinte: Vrem să avem în tot chipul luptă cu turcii;

dacă însă țara noastră va pieri va fi spre paguba întregii creștinătăți”.

Țin, d-lor senatori, ca în câteva cuvinte să evoc în momentul acesta și memoria marelui și nemuritorului domnitor român Ștefan cel Mare, care vestește Papei și principilor creștini biruința de la Vaslui și cu care prilej accentuează marea și indistructibilul adevăr istoric, că Biserica ortodoxă în această parte a lumii a fost o poartă a creștinătății. Evocăm memoria lui Ștefan cel mare, care atunci când se adresează către ducele Veneției pentru a primi sprijin și ajutor împotriva turcilor, spune că ieste gata să moară de o sută de mii de ori decât să se predea păgânilor.

Un cronicar polon cu numele Duglos îl găsește vrednic pe acest mare erou al creștinătății, ca el să fie capul tuturor creștinilor; și însuși papa Sixtus al IV-lea îl laudă spunând cuvintele care doresc să rămână pururea remarcabile: „Ești în gura tuturor și foarte mult laudat”.

Iată d-lor senatori, câteva rezultate mult grăitoare care se desprind din puterea, din stăpânirea sentimentului religios, iată cum s'a manifestat conștiința ortodoxă a unui domnitor ca Ștefan cel Mare. Nu trebuie să uităm lucrul acesta, la care se pot adăoga dovezi nenumărate din cursul istoriei. Ceeace se desprinde dintr'însa este sufletul generos al românului, care e o comoară scumpă nouă tuturor. Românul ortodox fiind blând, tolerant, — chiar excesiv de tolerant — nu s'a răsboit niodată cu puterile Statului, nu s'a răsboit cu puterile acestei lumi, căci cunoștea cuvintele Mântuitorului cuprinse în capitolul VI din Sfânta Evanghelie a lui Matei: „Sufletul mai mare este decât hrana”. Românul n'a făcut din bunurile acestei lumi o citadelă din dosul căreia să poarte lupta pentru distrugeri de dinastii și de state, a recunoscut din contra întotdeauna Cezarului și Statului, dreptul de a legifera în materie bisericească Principiul legiferării în materie de avere era recunoscut și de protestanți și de catolici Statului, deci legea cultelor nu vine cu ceva nou.

Atât în Transilvania cât și în Ungaria s'a legiferat în această materie, și în veacul al XVIII împăratul Iosef al II-lea a creat fondul religionar din averile secularizate, pe care fonduri l-ea recunoscut și Scaunul Papal.

Formalitățile de trecere dela un cult la altul constituie o mai mare libertate față de trecut și peste tot nu se poate găsi în proiectul actual de lege ceva ce ar putea constitui un privilegiu pentru biserica ortodoxă și nu este adevărat ceea ce a spus d. senator Gyarfás că acest proiect de lege s'ar pregăti numai pentru minorități, căci foarte bine d-sa știe că în proiect se prevăd dispozițiuni, că toate acele dispozițiuni cari nu se contrazic cu legea de organizare a bisericii ortodoxe o privesc și pe această biserică. Dacă este ceva în actualul proiect de lege carea poate trezi susceptibilitatea tuturor cultelor și mai ales a bisericii ortodoxe, accentuez, este tocmai generozitatea prea mare prin care se caută a se garanta și a se menține drepturile recunoscute până acum pe seama bapțiștilor. În această privință, d-lor senatori, să-mi îngăduiți să accentuez că am intrat în materia propriu zisă a modestei mele cuvântări. Gădesc că aci este locul să pornesc dela înțeleptele cuvinte care se cuprind în Pildele înțeleptului Solomon la capitolul 25: „mere de aur în panere de argint este cuvântul spus la vreme”. Acest adevăr cuprins în pildele lui Solomon trebuie să-l accentuăm cu toții, mai ales astăzi când lumea creștină întregă, iar nu numai țara noastră este amenințată de frontul comun al primejdiilor de tot soiul și sufletele creștine sunt expuse la nenumărate și incalculabile rătăcirii.

Acest adevăr îl accentuăm mai ales astăzi când este vorba de a se garanta, de a se menține prin lege drepturi pe seama acelorora, cari nu le merită.

Cultul, d-lor senatori, este format dintr'un ansamblu de acte, prin care se aduce închinare lui Dumnezeu. Dar sunt

la noi în țară curente religioase, cari nu au scopul de a onora divinitatea, care nu au ca tendință de a aduce închinare adevărată lui Dumnezeu. Aceste asociațiuni religioase cu scopuri nemărturisite, cu scopuri contrarii decât cele adevărat religioase, sunt sectele, ale căror tendințe fundamentale le cunoaștem cu toții și această tendință este lupta împotriva cultelor istorice și mai ales împotriva așezământului primordial și cel mai capital al existenței noastre ca neam, adică desființarea ortodoxei noastre.

Sentimentul religios este dispoziția inimei și a voinței, de a se supune voinței divine. Sentimentul religios cere omului recunoașterea slăbiciunilor sale omenești. Omul stăpânit de sentimentul religios trebuie să recunoască nimicnicia și slăbiciunile sale omenești în fața puterii nemărginite a lui Dumnezeu. Sentimentul religios cere trebuința unei desăvârșiri, cere tendința spre infinit, sau, dacă cuvântul infinit oare cumva ar repugna cuiva, atunci aș putea zice că sentimentul religios cere tendința de întregire a slăbiciunilor și a mărginirii noastre omenești.

Am așteptat deci, în înțelesul definițiunii, pe care am dat-o sentimentului religios, ca propagandiștii sectelor religioase în genere și în special propagandiștii, care au răsărit peste noapte în mijlocul nostru, să ne arate că bapțișmul la noi în țară ar fi o necesitate religioasă; am aștepta să ni se facă dovada indestructibilă, că reprezentării acestui bapțișm, cu toți aderenții lui, sunt cuprinși nu de altceva decât de ideea de a se ridica spre Dumnezeu, pentru că acesta este în esență scopul oricărei manifestări religioase; am aștepta prin urmare să se arate emoțiuni și porniri și tendință bapțiște, care ar veni din conștiința atârării bapțiștilor de o putere supra-terestră; am dori să vedem că bapțiștii n'au alceva, n'au alt scop decât gândul de a cere ajutorul lui Dumnezeu cu mintea, cu inima și cu voința. Gândurile, dorințele, acțiunile lor, ar trebui să fie dovada unor sentimente religioase și atunci sentimentului religios intern ar trebui să i corespundă partea exterioară acceptabilă, convenabilă, adică un cult, care să nu aducă atingere nimănui și mai puțin cultelor istorice din această țară și merg mai departe și zic, cu atât mai puțin bisericii ortodoxe, care este dominantă în Statul român.

Căci, d-lor, trebuie să știm cu toții că exteriorul, că exteriorizarea nu se face cu alt scop decât pentru manifestarea interiorului; dar la bapțiști nu este așa, ceea ce voi dovedi în cele următoare:

D. Pierre Messnard, agregat al Universității din Paris, a scris nu de mult într-un ziar din Paris un articol, care a fost reprodus și în numărul de la 30 Decembrie 1927 al ziarului „Universul”. D. Messnard în articolul său, publicat mai întâi în „Revue des jeunes”, spune între altele următoarele:

„În disprețul legilor propagandiștii sectanți în lupta deschisă împotriva bisericii ortodoxe, se dedau la o propagandă sgomotoasă, care constituie o directă nesocotire a legilor țării și a ordinii stabilite

„Mari sume de bani, capitaluri fabuloase stau la dispoziția lor spre a câștiga adepți, după cum legătură cu cercurile streine și cu presă neamică și de falseuri în scop de a dăuna prestigiului țării și al bisericii”.

Messnard zice că barbaria în Orient reinvie sub forma bapțișmului și că ortodoxia noastră e prima fortăreață a Occidentului, față de barbaria care renaște.

Revista Renasterea a Eparhiei Clujului în No. dela 12 Februarie 1928 scrie:

„3. Art. 19, dacă se adverește că între cultele recunoscute va fi pus și cel bapțișt, acest fapt va forma un adevărat act de subminare a bisericii noastre ca și a celorlalte confesiuni creștine. Oare nu văd legiuitorii noștri că membrii comunităților bapțiște și sectare, în afară de câțiva, toți sunt corupți prin ademeniri mincinoase, prin calomni la adresa bisericii și slujitorilor ei, prin bolșevizarea simțului ecclăsticesc

și de ordine, dintre credincioșii celorlalte confesiuni și că nici unul n'a ajuns sectar din îndemn propriu și convigere, ci numai prin proselitismul călcător de lege? Pe membrii comunităților secrete recrutate prin astfel de mijloace ilegale și de demagogism religios, biserica noastră îi consideră și astăzi de membri ai ei, rătăciți temporal și pe cari să luptă să-i întorcă la calea cea adevărată. Recunoașterea cultului baptist va însemna sancționarea mijloacelor ilegale folosite de secte la recrutarea proseliților, oprite până acum prin ordine ministeriale*.

Ne identificăm, d-lor senatori cu aceste păreri, una a unui străin a unui profesor universitar din Paris, iar cealaltă o părere ortodoxă.

În adevăr, baptismul la noi în țară nu are absolut, dar absolut, nici o logătură organică cu spiritul timpului sau cu necesități sociale, economice, politice sau de orice alt caracter al vremii.

Înțelegem de pildă, ivirea sectelor iudaizante, îndată, la începutul creștinismului, când religia ebraică se găsea față în față cu religia creștină și când acei cari din evrei se făceau creștini, aduceau cu sine o lume intragă de concepții din lumea în care trăiau și din religia pe care o aveau până atunci. Înțelegem ca, dacă cineva din păgân devenea creștin, să mai țină cu oarecare scumpătate și la oarecari din concepțiile lui păgâne, în cari trăise până atunci, pentru că știm cât de mare este mai ales puterea tradițiilor religioase.

Unii din primii creștini amestecau ideea creștină cu ideea păgână, dând naștere gnosticismului; iar acei cari veneau de la evrei și se făceau creștini, aduceau cu sine idei iudaizante, și așa s'au născut diferitele secte iudaizante.

Tot în chipul acesta înțelegem și sectele antitrinitare, cari s'au ivit după începutul creștinismului, pentru că diferiți membri ai creștinătății au căutat să-și explice cu ajutorul rațiunii misterul adânc al Sf. Treimi.

Rigorismul moral și dorința după starea creștinismului primitiv, explică de pildă secta montaniștilor sau secta novațienilor, cari nu erau altceva decât niște secte morale, cari se doreau după starea de viață religioasă a primilor creștini.

Înțelegem bună oră cum s'a ivit în evul mediu secta Albigenzilor sau secta Valdenzilor, din cauza inegalităților materiale ale timpului și mai ales din cauza averilor incomensurabile cari se găseau în mâna clerului, dar nu ne putem explica nici de cum cu asemenea cauze ivirea baptismului între români.

Baptismul în România este ca o plantă exotică, a cărei aparițiune, ori cât am căuta-o, nu ne-o putem explica decât pe cale politică. Nu visări fantastice, ci puternice lovituri ne aduc nouă românilor peste cap baptismul.

Biserica ardeleană, către sfârșitul vieții marelui Șaguna, devenise o cetate inexpugnabilă a românismului. Acea cetate era privită cu ochi răi de către inamicii noștri milenari, acea cetate aveau de scop înamicii noștri de a o lovi, ca să nu se întărească în dauna lor. Nu vreun război, nici mizeria, nici, suferința, nici lipsa de lucru, deci nu oarecari rele sociale sau economice ar putea să ne explice ivirea baptismului între români, ci ivirea lui o voi explica, smerenia mea, prin fapte istorice concrete, cari sunt următoarele:

Baptismul s'a ivit între români cu scopul acela pe care l-a accentuat d. Gyrfas când a spus — a spus un adevăr — pe care îl aplicau ungurii față de români, că adică religionea nu se poate identifica cu naționalitatea. Și de oarece românii ortodoxi din Ardeal în tot trecutul lor au identificat ființa lor de creștini, cu ființa de români, această ființă, inamicii noștri milenari voiau s'o taie în două. Ungurii nu vedeau cu ochi buni că se ridică nenumărate și nenumărate școli confessionale ortodoxe. Nu vedeau — și aceasta rog să rețineți, d-lor senatori, — nu vedeau cu ochi buni, mai ales faptul că preotul

era conducătorul firesc a acestui popor, care până mai înainte cu 10 ani era sfârșit de jale și de durere.

Le trebuiau ungarilor producerea unei prăpăstii adânci între cler și popor. Baptismul era cea mai bună armă, căci cine se făcea baptist nu mai plătea dări pentru școala confessională și pentru alte scopuri bisericesti cari se identificau pe deantregul cu scopurile românești.

Ungurii — ca să nu întebuinez un termen prea drastic — nu ne aveau drag, și ziceau trebuie zdrobită cu orice preț biserica ortodoxă română, care a biruit ideile evreești și păgâne aproape timp de 2000 de ani și care a biruit pe toți schismaticii și a rămas aproape indivizată.

Ungurii credeau să facă ceace spunea Mântuitorul Isus Christos în Muntele Măslinilor: „Bate-voi păstorul și se vor risipi oile“. Aceste cuvinte pe cari le puteți citi la cap. 14 din sfânta Evanghelie a lui Marcu, aceste cuvinte ne explică întregul exod care s'a pornit asupra românilor ortodoxi din Ardeal prin baptism. Astfel și numai astfel se explică ivirea botezătorilor unguri între români, în județele Arad și Bihor, circa prin anii 1870—1880.

Ungurul Kornyai Mihály și croitorul ungar Novák Antal începură să boteze din nou pe cele dintâi victime române și anume în comuna Talpoș pe frații Onuț, Teodor Negruț și și Gheorghe Roman. Ungurul Kornyai Mihály botează în anul 1890 pe servitorul comunal Clepea din comuna Curtici — comună deja granița de Vest a țării, infectată de bapțiști, pentru că acolo, d-lor senatori, trebuie să știm cu toții că este o cetate a baptismului, pe care nu avem nici un interes să o sprijinim. Ungurul Kornyai în 1892 botează pe predicatorul român Leucuța din Arad. În 1894 unгурul Toth István botează pe cel dintâi român în comuna Luguzău. Maghiarul Mayer botează în anul 1891 doi români în comuna Vânători pe Bonta Petru și Gale Ioan. Doi funcționari dela căile ferate maghiare, Attila Csopjak și Ludovic Bodoki străbăteau Aradul și Bihorul cu bilete gratuite de cale ferată, ca să boteze din nou pe români, pe frații noștri de sânge. Aceasta în județul Arad. Am elucidat astfel cu câteva pilde ce s'a petrecut în Arad. Vă voi da iarăși câteva pilde din județul Bihor. Comuna Cheșa este cea dintâi comună românească din Bihor, unde baptismul a fost introdus de către cismarul ungar Boros. Numele și numărul celor dintâi trecuți la baptism în anul 1897 nu se cunoaște.

A doua comună este Tulca, unde unгурul Kornyai din Salonta a convertit în 1892 pe 22 de bărbați și 8 femei. La început predicator, era unгурul Kis Ferencz. Al treilea caz este în comuna Inznd unde unгурul Iosif Sass în anul 1895 a convertit la baptism o femeie. A patra comună, este comuna Batâr, unde baptismul a fost introdus de doi unguri din Salonta și de către Mayer din Budapesta în anul 1895. Atunci au fost convertite prin unguri 5 familii. Vă mai dau o pildă din comuna Gurbediu unde baptismul a fost introdus tot de Kornyai din Salonta în 1890 când a convertit nouă suflete.

În Bihor, cele mai contaminate comune sunt plășile Iimetrofie cu frontiera maghiară, Salonta și Tinca. Cuvernul lui Coloman Tisza îi favoriza ca pe niște fii adevărați pe acești bapțiști. Chiar Attila Csopjak în istoria lui, recunoaște adevărul acesta, el care a fost funcționar la căile ferate maghiare și a scris o istorie a bisericii, în care a dat loc deosebit lăturii baptismului printre români, cu concursul ungarilor, spunând, că misiunii acesteia maghiare trebuie să i se mulțumească pentru răspândirea baptismului între români. În 1892, deputatul ungar Iranui Daniel, îi apără pe bapțiști în Parlamentul maghiar. Acestor împrejurări, trebuie să li se atribue faptul că ministru de culte ungur Lukács îi recunoaște în anul 1905, deși nu erau nici 10 mii de bapțiști pe acea vreme. Cei mai mulți, precum citim cu durere în cartea lui Csopjak, erau români. Regret, d-lor senatori, că a trebuit să spun lu-

crurile acestea și să arăt cine a lățit baptismul printre români. Acestea nu le-am spus din vreo oarecare animozitate de care ar fi stăpânită ființa mea față de unguri, ci numai și numai din dragostea pentru adevăr. Această dragoste de adevăr este isvorită din ideea iubirii de care trebuie să fim cu toții cuprinși față de Mântuitorul Isus Cristos. Iubirea aceasta ne face să ne mirăm cum inamicii noștri au căutat să desbina și să desfacă clerul de popor pe calea religioasă arătată. Iubirea aceasta ne întreabă ce urmăreau oare predicatorii unguri când îndemneau pe români să-și lepede legea? Dece cereau ei un nou botez românilor? Dece le cereau aruncarea crucilor și luarea în bătaie de joc a sfintelor icoane? Ne lămurește, d-lor senatori, un fost deputat ungur cu numele Oliver Almay din județul Arad, față de care statul nostru a fost mărinos, retrocedându-i o mare parte din averea pe care i-o expropriase: ne lămurește acest deputat care a acordat și un ajutor pentru ca să se clădească o capişte baptistă în comuna Cil, pe care eu o văd atunci când trec în drumul meu ca să-mi vizitez credincioșii. Atunci îmi aduc aminte cât de puțin ne batem noi capul cu acest adevăr, că ungarul au căutat să bage zânzania printre noi, prin și cu ajutorul baptismului. Acest domn, Oliver Almay scrie în anul 1913 în ziarul unguresc Arady Közlöny: „Chestiunea națională românească ar trebui deslegată așa, ca poporul român să fie deslegat de sub conducerea preoților români. E de mare însemnătate că chestia românească, cel puțin în parte, poate fi deslegată cu ajutorul baptismului. Baptismul poate ajunge la cucerirea de necrezut în județul Aradului. Lucrul acesta îl consider ca foarte important, deoarece în acest chip poporul român scapă de sub influența preoților fanatizatori“.

Am citat. Avem dovadă.

D. I. U. Sorlicu: Adevărul este că preoțimea ținea cu sentimentul național și despărțind poporul de preoțime, evident că îl instrăina.

P. S. S. Episcopul Aradului Grigore Gh. Comșa: Avem dovadă chiar pe istoriograful maghiar, d. doctor Györfly Istvan, care în scrierea sa despre situațiunea naționalităților din sudul Ungariei, scrisă în 1915 zice între altele următoarele: „Folosele baptismului pentru noi maghiarii sunt incalculabile... Să se lățească cât se poate de mult, căci el conduce pe români la maghiarizare. Autoritățile cari ar împiedica întinderea sa liberă păcătuiesc împotriva intereselor naționale maghiare“.

Am citat din cartea istoriografului maghiar. Rezultatul acestei iubiri nemărginite pe care o manifestau guvernele maghiare față de bieții români a început a se întrezări deabinelea. În anul 1913 se traduce din limba maghiară în limba română o carte de cântări baptiste și anume de către doi domni, Mihail Brumaru și Vasile Berbecaru, care este predicator la bapțiștii din Arad. În această carte de cântări baptiste, o cântare este scrisă pe melodia imnului maghiar. Astfel se explică că până în anul 1918 peste 140 de case baptiste s'au ridicat în eparhia Aradului. Ziarul „Universul“ din 5 Martie 1927 constată că în comuna Ocnele Mureșului din județul Alba, bapțiștii țin adunări deodată cu reformatii în prezența preotului reformat. Acest lucru l'am găsit eu însuși pentru că chiar în Brăila, mai înainte cu 3—4 ani adunările de acolo ale reformatilor se țineau în același local în care bapțiștii le țineau pe ale lor. În revista baptistă „Szeretet“ din Septemvrie 1926, se scrie următoarele: „În istoria misiionară a țării noastre actuale cel mai mare rol l-a avut misiunea maghiară baptistă și putem spune că baptismul înfloritor al României poate mulțumi ființa sa Evangheliștilor magiari“.

Dar d-lor, îndrăzneala aceasta baptistă este atât de mare că în aceeași revistă „Szeretet“ numărul din 15 Septemvrie 1926 cetim următoarele:

„Poporul din Bucovina încă nu cunoaște Evanghelia. Lucrarea aceasta revine fraților din România Veche. Munca aici va fi grea, căci poporul este fanatizat de biserica ortodoxe“.

Iată domnilor senatori, cât de mult se dovedește că scopul bapțiștilor nu este acela de a se înălța cu sufletul către Dumnezeu, ci numai din cauză că se urmărește scopul desbinării noastre și al slăbirei puterilor noastre care ar trebui să fie cât mai mult și mai mult coordonate, cât mai mult închegându-ne rândurile și formând o falangă de brațe și piepturi pe care să nu o poată expugna nici o putere din lumea aceasta. (Aplause). Revista „Szeretet“ în numărul din 15 Iulie 1923, recunoaște „negru pe alb“ că bapțiștii primesc ajutoare destul de considerabile din America. Punctul culminat al demonstrațiunilor ungurești a fost congresul dela Budapesta din 1926, la care au participat împreună cu ungarul peste 17 predicatori bapțiști și români. Citesc dintr'o lucrare a mea, care o răspândesc în mijlocul credincioșilor anume lucrarea „Baptismul în România din punct de vedere istoric, național și religios“.

„În 19 Septemvrie 1926, bapțiștii adunați la Budapesta au hotărât un lucru interesant.

Foaia baptistă ungurească: „Szeretet“ în numărul din 1 Noemvrie 1926 zice: „Conferința de încheere a hotărât ca în fiecare an în prima Duminică din Februarie toți bapțiștii să se roage pentru Alianța mondială și țin serviciu divin despre însemnătatea ei! Foaia „Farul Mântuirii“ a bapțiștilor români, în numărul 3 din Februarie 1927 încă vorbește despre această Duminică, dar nu vrea să spună că unde s'a decis serbarea acestei Duminici O spunem noi din nou: s'a decis la Budapesta.

Și oare dece s'a hotărât acest lucru și ce este Duminica baptismului?

Ascultați români buni ce zice chiar foaia bapțiștilor români:

1) În unele țări, cauza libertății religioase nu este câștigată; credincioșii de confesiunea baptistă sunt persecutați. În Rusia, bolșevicii nu lasă în ruptul capului pe frați să predea religiunea copiilor. În România unele case de rugăciuni sunt închise și lucrătorii evanghelicici sunt opriți de autorități de aș face datoria. Unii au fost maltratați și alții au fost aruncați în temniță pentru credința noastră Nou-Testamentală. Deci la Duminica baptismului să ne rugăm pentru bapțiștii din Rusia și România

La data de 1 Decemvrie 1918, de abia erau 5000 de bapțiști unguri iar ceilalți toți erau români. Astăzi, după iso-varele pe cari le culegem din revista baptistă maghiară de abia sunt în Ungaria de astăzi 70 de predicatori unguri bapțiști, pe câtă vreme la noi în România sunt 915 predicatori, cifră exactă, aflată în calendarul baptist din 1926, care ne mai spune că numărul exact al bapțiștilor nu întrece cifra de 26 000.

Este constatat d-lor senatori, că la noi în scumpa noastră Românie, cu toleranța noastră excesivă avem la 28 de români de sânge, un predicator care să predice pe Hristos în deplină libertate și nesupărat de nimeni.

Cum se explică numărul acesta extrem de mare al predicatorilor bapțiști?

Părintele D. Turcu: I se plătește predicatorului 5 mii de lei de un suflet.

P. S. S. Episcopul Gr. Gh. Comșa al Aradului: Așa se explică, că mai ales cu începere dela 1910, la propaganda maghiară se asociază și rolul de „nervus rerum gerendarum“ al dolarului. (Haritate).

Românismul lacrimilor și al sângelui a început să fie palmuit nu numai de scopurile ungurești dar și de puterea bietului dolar.

D. Al. Lapedatu, ministrul cultelor și artelor: Nu prea biet. (Ilaritate).

P. S. S. Episcopul Gr. Gh. Comșa al Aradului: Un preot din eparhia mea, preotul Caius Turic, în revista „Cultura poporului” de sub conducerea d-lui general Petala, în numărul din 22 Ianuarie 1928 arată că în Brașov în anul 1910 pe când era elev de liceu se împărțeau bani într-o casă pocăită din Brașov.

Și acum, dacă vreți, și o oarecare clipă de reculegere, vă voiu istorisi una din pățaniile care au avut loc acolo cu ocazia împărțirii de bani. Cei alți colegi ai părintelui Turic, auzind că se pot câștiga bani pe nemuncite, desigur ca studenți au fost și ei ispășiți de a scoate ceva bani. S'au dus și ei la adunare sperând să capete ceva, dar predicatorul la noș la prima prezentare, la vre'o zece studenți a împărțit, însă, când cu alți colegi au venit vre-o 20 de inși atunci le-a spus: „Dragii mei, eu vă voiu da, dar mai întâiu să vă botezați” (ilaritate).

Domnilor, când cu ajutorul bunului Dumnezeu și a dorobnțului român s'a făurit România Mare și când ne-am găsit cu toții ca frații împreună, am crezut noi conducătorii Bisericii noastre ortodoxe, că acești oameni nu numai că nu vor fi încurajați dar că vor fi puși la locul lor, și că se va aplica principiul că fiecărui i se va acorda libertatea numai în măsură în care o merită.

Se credea deci că nu se vor încuraja nici decum tendințele de mai înainte care urmăreau divizarea noastră a românilor. Se credea că este cu mult mai vie în inimile tuturor icoana boerilor români Latcu, Chendecș și Vlaicu, cari la 1408 ca ortodoxi au închinat Sfântului Gheorghe Mănăstirea Sângeorge de pe Streiu.

Erau ortodoxi boerii aceea din veacul al 15-lea, purtau acelaș port ca și țărani, dar se vede că chipurile lor nu s'au arătat în clipa în care noi ne găseam împreună pentru a consolida starea Bisericii ortodoxe, pentru că prea s'a încurajat baptismul. Clătorul Bisericii Sf. Nicolae din Brașov, Neagoe Basarab, se credea că va apare și va spune conducătorilor țării noastre: „nu încurajați pe insultătorii bisericii mele”. Se credea că se va ține seamă că nu bapțiști, ci ortodoxii au primit în 1599 pe Mihai Viteazul în Broșov. Era convingerea că suferințele lui Sava Brancovici al Aradului și ale lui Constantin Brâncoveanu, sunt cu mult mai sfinte cu mult prea vii în sufletele noastre, pentru ca să nu le lăsăm să fie terfelite și insultate prin baptism.

Dar în loc de aceasta, ne-am pomenit cu câțiva inconștienți, furați de mirajul dolarului, cari s'au constituit peste noapte în minoritate baptistă, căci să știți că numai dintre bietii români se recrutează bapțiștii și astfel românii care până mai eri erau ortodoxi, ba chiar dominanți, peste noapte devin bapțiști minoritari. La noi s'a putut acest anacronism, s'a putut această contradicțiune în adjecto, pentru că s'a dat cel mai mare frâu liber răspândirii baptismului. Până și latinii, până și catolicii dela noi au cerut, d-lor senatori, ca să se respecte legea de trecere și au cerut ca să nu se facă cu nici un chip proselitism. Bapțiștii însă nu vreau să știe de aceste forme ale legilor de trecere căci știau că nu li se va întâmpla nimic. Au botezat o mulțime de persoane, care nu au trecut după nici o formă a legii la baptism. Indrăsneala lor era justificată dar numai prin libertatea excesivă care li se acorda. În comuna Otlaca, în 1918, în primele momente ale României Mari, adunarea baptistă, capiștea baptistă, a fost românată cu consensul tuturor în cooperativă. Chiar bapțiștii s'au bucurat în sfârșit a scăpat acea comună ca și altele de rușinea baptistă maghiară. Dar au venit după aceea măsurile de libertate, cu toate că țărani bapțiști începuseră să vie la Biserică, au venit anumite ordine circulare dala Ministerul Cultelor în anii 1921 și 1922 și anume: au venit

ordinele No. 32 950 din 24 Iunie 1921; 68.135 din 24 Decembrie 1922; ordinul No. 2.143 din 17 Ianuarie 1922.

D. I. C. Grădișteanu: Inscălite de cine?

P. S. S. Episcopul Aradului Gr. Gh. Comșa: De miniștrii cari erau atunci.

De atunci, d-lor senatori, de când au semnat acele ordine circulare, nimic sfânt și înălțător nu a mai rămas neatacat de bapțiști în țera aceasta. În comuna Radna, predicatorul baptist a îndrăznit să spună că sunt păcătoși acei cari au murit în războiul pentru făurirea României Mari. În raportul No. 2.152 din 11 August 1923 al serviciului de siguranță din Deva, ni se spune că bapțiștii din comuna Nojag, județul Hunedoara, au numit bisericile ortodoxe grajduri, iar pe preoți i-au apostrofat cu un cuvânt de insultă, cu epitetul de animale târătoare cu patru picioare, nu vreau să spun chiar cuvântul lor, căci este mult prea drastic. Un ziar baptist din America, cu numele „Românul” din anul 1921, spune următoarele: „Mai multe păcate sunt legate de popi decât de oricare altă clasă de oameni sub soare. Că doar de aceia zice Epistola că popii sunt talpa iadului. Dacă o astfel de clasă de oameni nu este periculoasă, atunci cine?”

Intrebăm cine este autorul acestor nerușinate cuvinte? Este un anume Ion Rose Socaciu, român ardelean, care a terminat seminarul baptist din America și a venit la București, ca sub scutul bunei voințe a României să ne insulte țara, ofițerimea, biserica și toate așezămintele ei!

Voci: Aceasta nu se poate!

P. S. S. Episcopul Aradului Gr. Gh. Comșa: Acest om a venit din America și a început să propage ură contra bisericii române, nestingherit de nimeni. Tot el a mai spus următoarele cuvinte în aceeaș revistă: „Popii încearcă să ucidă conștiința poporenilor pacinici, că ei, adică preoții „dărâmă consolidarea României Mari”. În orbirea lui fără precedent, tipărește negru pe alb ca: guvernul român să nu lase pe bapțiști „în mâna tâlhărească a unor jandarmi plini de alcool”.

Și nici un strop de bun simț nu este în sufletul lui când zice: „în comunele Curtici și Radna ofițeri ignoranți și bețivi” nu lasă pe bapțiști în pace.

Acest individ nu a găsit că este destul cu aceste insulte căci în acelaș ziar baptist, din America, în numărul dela 1 Decembrie 1920' spune despre preoții români că sunt numai niște lipitori cari sug sângele din om.

Și dacă voiți, d-lor senatori, să auziți și alte cuvinte, imi voi permite să le citesc. Am în mâna mea un calendar baptist din 1926, apărut în Arad în editura revistei baptiste „Farul mântuirii din București” și vă rog să fiți atenți la ceea ce se spune aci despre slujitorii sfintei biserici: „Dacă poporul nostru ar fi mai înțelept, ar îndepărta o mulțime de bărbați nefolositori dar cosisitori de pe lista celor cari trăesc din buzunarul altora. Țara îi întreține, însă îi aduc puține servicii. Ca să dai cuiva un napoleon de aur și el să-ț întoarcă o lescăie, e o afacere mult mai bună, decât să întreții zișii episcopi... Dacă cănele cel bătrân al stăpânului meu ar fi așa de somnoros, cum sunt zișii episcopi, ar fi înpușcat, sau înecat, căci n'ar face cât acesta hrana lui. Totuși ziua socotelei lor se apropie cu aceeaș siguranță ca zilele de vară, când vezi muguri înverzind”.

D. Inginier Gh. Deeleanu: Nu s'a luat nici o măsură contra acestora?

P. S. S. Episcopul Aradului Gr. Gh. Comșa: Nu numai că nu s'a luat nici o măsură, dar d-l care a făcut recenzia acestui calendar baptist, d. procuror Nicolae Missir, a fost avansat, probabil pentru a și-a făcut datoria eu atâta concesiune față de bapțiști.

D. Dim. Th. Artăreanu, vice-președinte: D-lor senatori, orele fiind înaintate P. S. S. va continua în ședința vii-

toare. După P. S. Sa va vorbi d. senator Rigu și apoi P. S. S. Episcopul Telescu.

În același timp vă aduc la cunoștință că interpelările adresate d-lui ministru al Instrucțiunii, se amână, de comun acord cu d-sa, pentru Miercuri viitoare, d. ministru comunicând că, din cauza discuțiilor legii învățământului la Cameră, nu a putut să ia parte la dezvoltarea acestor interpelări.

Ridicședința. Ședința viitoare va fi astăzi seară la ora 21.

— Ședința se ridică la ora 18.

(Va urma)

Adunarea eparhială.

Ședința III.

ținută în 14 Maiu 1928.

Președinte: Prea Sf. Sa Episcopul Grigorie. **Secretar:** Sava Tr. Seculin. **Pr. Sf. Sa.** Episcopul Grigorie deschide ședința la orele 5 p. m.

21. Sumarul ședinței premergătoare nefiind redactat,

verificarea lui se amână pentru ședința următoare.

22. Acte intrate:

a) Raportul lui Dr. V. Hotăran, comisar de investigație exmis de Adunarea eparhială în chestiunea afirmativelor abuzuri săvârșite referitor la alegerea deputaților mireni din circumscripția Chișineu.

Se dă comisiunii de validare.

b) Deputatul Dr. Coriolan Băran demisionează din funcțiunea de secretar al Adunării eparhiale.

Se ia act. Comisiunea de candidare va propune alegerea unui deputat ca secretar în locul lui Dr. Coriolan Băran demisionat.

23. Intrunându-se în desbaterea specială a raportului general al Consiliului eparhial — secția bisericească — Nr. 2563/928, Comisiunea bisericească prin raportorul Traian Vățianu, la partea I. a raportorului, propune,

Iar Adunarea eparhială ia act cu adânci regrete de trecerea la cele vecinice a slăvitului Rege Ferdinand I, desrobitor de neam și întemeietorul României întregite, și eternizează memoria marelui defunct în analele eparhiei.

24. În legătură cu partea specială p. 1. d. și c. pct 2-8, apoi 10-14 ale aceluiaș raport general Comisiunea propune și

Adunarea eparhială le ia la cunoștință.

25. În legătură cu partea II. p. I. a. și b. ale aceluiaș raport general, Comisiunea propune, iar Adunarea eparhială, după o discuție temeinică, la care au luat parte deputații Dr. Cornel Iancu, Dr. P. Cioban, Fl. Roxin, Dr. V.

Mircu, Dr. P. Obădean și în urma indicațiilor date de Prea Sf. Sa, decide:

se aduc mulțumiri autorităților administrative pentru ajutoarele date în cursul anului trecut, cari autorități din nou să fie rugate, ca pe viitor să majoreze ajutoarele pentru clădirile și renovările bisericilor și în bugetul fiecărui comune politice, unde lipsește casa parohială, să se ia anul ajutoare, prin cari să se creze fondurile necesare de construcție;

În legătură cu aceste construcții organelor parohiale vor fi îndrumate, ca pentru viitor să respecte cu strictețe normele reglementare privitoare la construcția bisericilor și altor clădiri parohiale, iar Consiliul eparhial se învîltă, să arate cu ce sume au venit județele în ajutorul clădirii și refacerii bisericilor și cu ce sume au ajutat clădirile de case parohiale și alte instituții de caracter bisericesc și religios. Asemenea să arate cu ce sume au contribuit în total comunele politice în cursul anului la ajutorarea acestor instituții.

26. Referitor la punctul ad. 1. lit. c. al aceluiaș raport general, Comisiunea propune: se vor continua și pe viitor demersurile pentru împroprietărirea parohiilor, iar pentru cele, unde nu s'ar afla pământ în localitate, va cere organelor de Stat ca să le împroprietărească la oaltă acolo, unde este pământ disponibil;

de altă parte se va interveni ca, până atunci, acelor preoți, cari n'au sesiuni, sau cele ce le au nu aduc venit nici măcar pentru acoperirea impozitelor, să li-se dea ajutoare corespunzătoare pentru echivalare.

Se primește.

27. Referitor la punct ad. 1. lit. f. al aceluiaș raport general,

Adunarea eparhială la act cu bucurie despre ridicarea Institutului teologic la rangul de Academie teologică cu începerea anului 1927/1928.

28. Referitor la p. 9. din acelaș raport, cu privire la activitatea pastorală a preoțimei, Comisiunea, propune, iar

Adunarea Eparhială la act cu plăcere că preoțimea desvoltă din an în an o activitate pastorală tot mai intensă, prin propoveduirea evangheliului mântuirii în Biserică, la cercurile religioase, în casele culturale etc și invită Consiliul eparhial ca și pe viitor să îndemne și să încurajeze preoțimea ca să se ridice prin exemplul vieții și prin apostolatul ei, la înălțimea chemării.

Preoțimea să fie îndrumată a arăta pe viitor an de an, în ce măsură a fost sprijinită în activitatea sa de la întrunirile preoțești, prin participarea deputaților noștri mireni, conform hotărârii Nr. 57/927 și a intelectualiilor localei.

29. Referitor la punct. 15 din acelaș raport, Comisiunea propune, ca Adunarea eparhială să invite Consiliul eparhial, petru a în-

sista la organele cu cădere, ca să se împrietărească parohiile cu lot de pădure acolo unde lipsesc sesiile parohiale.

Se primește.

30. Referitor la punctul 16/2, al aceluiaș raport Comisiunea propune,

iar Adunarea eparhială invită Consiliul eparhial, să intervină la organele administrative, să nu mai dea încuviințări pentru ținerrea petrecerilor cu joc în cele 4 mari posturi.

31. Referitor la punctul 16/4 din acelaș raport, Comisiunea propune,

iar Adunarea eparhială invită Consiliul eparhial să intervină din nou pentru exoperarea unei subvenții, sau ajutor dela Stat pe seama cântăreților noștri bisericești, cari fac acelaș serviciu ca și cântăreții salariați din vechiul Regat.

32. Comisiunea bisericească propune, ca Adunarea eparhială să încuviințeze propunerea Consiliului eparhial, ca preoții ieșiți din serviciul bisericii, întrucât în răstimp nu vor fi lipsiti de toate atribuțiile bisericești, să nu poată reflecta și să nu poată fi istituiți la vre-o parohie, până nu vor cere și nu vor fi reprimiți în serviciul bisericesc, pe baza examenului canonic, conform hotărârii Adunării eparhiale Nr. 18/1926.

Se primește.

33. În legătură cu raportul Consiliului eparhial, secția administrativă-bisericească, deputatul Dr. A. Bogdan roagă pe Prea Sf. Sa să intervină personal la Ministerul Internelor, spre a se lăsa Prefecturilor județene toată latitudinea pentru augmentarea fondurilor culturale județene, din cari, precum în trecut, așa și în viitor, se vor ajuta toate instituțiile bisericești-naționale.

Adunarea eparhială se alătură la aceasta și roagă Prea Sf. Sa să facă demersurile necesare.

34. Deputatul Dr. Gheorghe Ciuhandu, în urma unui studiu făcut asupra statisticei divorțurilor, din care a constatat că numărul lor crește treptat, propune ca organele în drept să ia măsurile cerute pentru reducerea acestora. După o discuție amănunțită la care iau parte deputații P. Morușca, Dr. V. Nicula, Dr. A. Bogdan și după lămuririle date de Prea S. Sa

Adunarea eparhială decide: a) înființarea sfaturilor moralizatoare și b) catehizarea mirilor făcută cu toată dragostea.

35. Comisiunea bisericească în legătură cu adresa Prea Sf. Sale Părintelui Episcop Nr. 2848/1928 despre vizitațiile canonice făcute în anul 1927 în 60 parohii propune:

iar Adunarea eparhială la cunoștință cu vie mulțumire de activitatea misionară a Prea Sf.

Sale pe urma căreia a început să pulzeze o nouă viață religioasă în cuprinsul eparhiei. Sufletul ortodox se înviorază prin propovăduirea Evanghellei mântuirii și se încheagă tot mai mult de un zid de apărare împotriva năvalei sectare, care a pierdut din intensitate prin aceasta trezire a conștiinței ortodoxe, și constată, că înalta pildă arhierescă se resimte stărnind interesul și râvna preoțimei în mistuirea, pe care o are. Iară contactul cu intelectualii și chiar cu țărani satelor, prin cercetarea lor acasă, aproprie sufletele mirenilor de problemele bisericești și religioase și dă îndemn preoțimei de a se preocupa mai intensiv de problema pastorației individuale.

Adânc recunoscătoare Adunarea eparhială pentru strădania neobosită Prea Sf. Sale îi urează sănătate și putere să poată aduce înaintea opera misionară și de refacere sufletească a credincioșilor noștri.

36. Comisiunea organizatoare prin raportul Dr. Cornel Iancu, în legătură cu cererea deputatului Dr. Eugen Beleş, care ridică excepțiune ca Dr. Ioan Robu să poată funcționa ca membru în comisia de verificare în chestia alegerii din Radna din motivul, că și dânsul a semnat memoriul înaintat în chestia acelei alegeri și având în vedere că Dr. Ioan Robu din motivul acesta a renunțat însuși la calitatea sa de membru în comisia de verificare, propune

iar Adunarea eparhială primește renunțarea D-lui Dr. Ioan Robu din calitatea sa de membru în Comisiunea de validare, găsindu-o motivată în chestia debaterii asupra alegerii din Circumscripția Radna, dar susține pe Dr. Ioan Robu ca membru în comisiunea de validare în toate celelalte cazuri, având Adunarea eparhială să-l înlocuiască printr-un alt membru adhoc în cazul de sub întrebare.

37. Comisia de candidare propune alegerea D-lui Iosif Moldovan ca membru adhoc în Comisia de validare, înlocuind pe Dl Dr. Ioan Robu în cazul validării alegerii dela Radna.

Adunarea eparhială alege pe Dl Iosif Moldovan prin aclamațiune.

38. Comisia de candidare propune în locul secretarului demisionat Dr. Coriolan Băran alegerea deputatului Dr. V. Mircu.

Se primește cu aclamațiune.

39. Președintele ridică ședința la oarele 8 p. m. după ce terminul proximei ședințe îi fixează pentru oara 10 a. m. din 15 Maiu, când se va pune la ordinea zilei referada comisiunilor.

Președinte:

(ss) Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcop.

Secretar:

(ss) Sava Tr. Seculin

Preoți răposați.

† Romul Vățianu și Vichentie Radu.

Eparhia noastră a pierdut în timpul din urmă 2 preoți. Unul este Romul Vățian fost preot în Ghloroc, lângă Arad, care trece în lumea vecinicii după o viață preotească de 35 ani. Inmormântare defunctului preot Vățianu s-a efectuat Duminică în 27 Mai, petrecut fiind la cimitir, de jalea familiei sale, de un sobor frumos de preoți cari l'a pohodit și de regretele eomunei Ghloroc. Familia defunctului ne-a trimis următorul necrolog:

Cu inima frântă de durere facem cunoscut rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că prea iubitul nostru tată, bunic, frate, cumnat și unchiu preot Romul Vățianu după grele suferințe, — împărățit cu taina sf. cuminăcături. — azi Sâmbătă, 26 Mai a. c. noaptea la ora 2 a trecut din viață la cele eterne, în etate de 61 ani și 35 ani de preoție.

Rămășițele pământești ale neuitatului nostru defunct se vor așeza după ritul bisericii ort. rom. spre vecinică odihnă, Duminică 27 Mai a. c. d. a la 3½ ore, în cimitirul comunal.

Ghloroc, 26 Mai 1928.

Fie-l țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Traian, Hortensia, Felicia fil și fice. Ștefan German, Romana Prohaska, Marin Bora gineri și noră. Familia: Traian Vățianu, Văd. Silvia Lupuțiu n. Vățianu, Lucreția Vățianu măr. Medrea, Vasilie Vățianu Aurel Vățianu, frați și surori și numeroși nepoți și nepoate, Ecaterina Ursu, Văd. Iuliu Vățianu n. Maior, Damaschin Medrea, Văd. And. Vățianu n. Naphegyi, Stela Vățianu n. Terebențiu, Aurelia Neiculescu, Gligor Moise, Elena Popa, Maria Nedelcu, Teofil Popoviciu cumnați și cumnate.

Alt preot decedat în zilele trecute, este părintele Vichentie Radu din Satchinez, tractul Vinga. Părintele Radu a trecut din lumea aceasta în etate tină, lăsând în urmă sa o văduvă nemângăiată și 2 fetițe orfane.

Familii ne-a trimis următorul necrolog:

Subsemnații cu inima înfrântă de nemărginită durere aducem la cunoștință prietenilor și cunoscuților trecerea la cele eterne a mult iubitului și neuitatului nostru fiu, soț, tată, ginere, frate, cumnat și unchi Vichentie Radu preot ort. rom. întâmplată în Timișoara la 21 Maiu 1928, ora 6 p. m. după lungi și grele suferințe, în etate de 41 ani.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecinică odihnă din locuința defunctului (Tim. Colonia Blășcovici Str. Comșa Spătaru Nr. 5), după ritul sf. bisericii ort. rom. în cimitirul din Timișoara-Iosefin, în ziua de 23 Maiu, la ora 9½ dimineața, **Suflet bun și nobil, fieți țărâna ușoară și memoria binecuvântată!**

Timișoara, la 22 Maiu 1928.

Văd. Milca Radu mamă, Văd. Sidonia Buibaș soacră, Florica Dr. Răhăian și Ioana Zgriban (surori), Dr. Ioan Răhăian și Nicolae Zgriban cumnați, Silvia Radu n. Buibaș soție, Zoe Radu, Ileana Radu fice, Maria Teaha n. Buibaș, Alexandru Buibaș, Columbina Gherga n. Cuibaș, Cornel Teaha, Mărtoara Buibaș n. Crișan, Cornel Gherga cumnați, Letiția, Elena și Dimitrie Teaha, Elena Buibaș Emil și Livius Ghergha, Georgina Răhăian, Emilia Iovița, Nicolae Iovița nepoți.

Rugăm pe bunul Dumnezeu ca sufletele acestor doi preoți să le așeze în corturile celor drepti.

Telegramă de omagiu.

În prejma examenelor dela școlile primare copii din Bărzava au trimis M. Sale Regelui Mihai I. următoarea telegramă omagială.

MAJESTATE!

Noi, elevii din clasa I-a. a Școlii primare de stat din comuna Bărzava, județul Arad, cari avem fericire să fim conșcolarii Majestății Voastre și învățătorul nostru, Vasile Popoviciu, în etate de 67 ani, cu ocazia apropierii examenului de clasa I-a a Majestății Voastre, ne permitem a Vă ruga, să primiți cele mai sincere și devotate urări de bine și succes dela noi, cari păstrăm totdeauna cu sfințenie și mândrie amintirea, că suntem conșcolarii Majestății Voastre. Să trăiți Majestate la mulți și fericți ani!

Bărzava, la 20 Maiu 1928.

Elevii din clasa I. Ana Cojan, Mărioară Bălțean Elena Muntean, Gheorghe Popoviciu, Ioan Lupuț, Gheorghe Ardelean, Vasile Cișmaș, Ioan Bălțean, Vasile Moldovan, Iosif Crișan, Gheorghe Trăușan, Iosif Baltean, Stana Bălțean, Ana Dohangie, Persida Grucian, Elena Horgă, Persida Cleuța, Ana Cleuța, Elena Bălțean, Victoria Dalcă, Catiță Hodiș, Maria Dobră, Ionel Trăușan, Iosif Dalcă, Petru Sârb, Maria Pipă, Sofia Gașpăr, Sofia Ciucuriță, Maria Bălțean, Maria Lingurar, Zamfir Blaj. Iancu.

Nr' 1266 | 928.

CONCURS.

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul nou înființat Balint cu parohia centrală Balint se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala” au dotațiunea:

I, DELA PROTOPOPIAT

1. Retribuțiunea lunară dela Consiliul eparhial în suma de 550 Lei.

2. Taxele și venitele dela comunele bisericești și dela preoțime, pe cari le-au avut protopopii, din ai căror protopopiute au făcut parte mai înainte respectivele comune bisericești.

3. Dotațiunea dela Stat stabilită de Ministerul Cultelor.

4. Spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodal Nr. 62 din 1914.

De locuință și cancelarie protopopească până la alte dispozițiuni îngrijește alegândul protopop.

II. DELA PAROHIE.

Parohia din comuna Balint, sediul noului protopopiat nu este vacantă. Când această parohie va deveni vacantă, atunci nou alegândul protopop va avea datorința să ocupe acea parohie beneficiind de toate venitele ei: sesiune parohială, birul preoțesc, stolele legale și întregirea dela Stat.

Până atunci nou alegândul protopop, dacă va fi un preot cu parohie de pe teritoriul no-

ului protopopiat, atunci dânsul va rămâne în parohia sa de până aci și va administra protopopiatul de acolo; dacă însă ar fi vre-un preot din alt protopopiat, atunci va fi dator să ocupe vre-o parohie vacantă din noul protopopiat ori să se mute în comuna de sediu a protopopiatului fără absolut altă remunerație, decât aceea asigurată lui prin concursul de față.

Reflectanții la acest post se avizează, că în termenul indicat să înainteze subsemnatului Consiliu eparhial recursurile lor instruite cu documentele de calificare, prescrisă în §-ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească calificarea cerută reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de bacalaureat (maturitate) și să dovedească prin atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s-au distins pe terenul bisericesc școlar.

Arad, din ședința plenară a Consiliului eparhial ort. rom. ținută la 8 Mai 1928.

Cănsiliul eparhial ort. rom.
din Arad.

2—3

—□—

Nr. 1976 | 1828.

CONCURS.

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul Birchiș cu parohia centrală Birchiș (județul severin) se publică concurs cu termen de 30 zile, computate dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala” cu dotația.

1. DELA PROTOPOPIAT

1. Retribuțiune lunară dela Consiliul eparhial în suma de 550 Lei.

2. Birul protopopesc, respectiv taxa protopopească dela fiecare preot din tract 5 măsuri porumb a 30 litre în natură ori echivalentul prețului pieței.

3. Dotațiunea dela Stat stabilită de Ministerul Cultelor.

4. Spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodal Nr. 62 din 1914.

De locuință și cancelarie protopopească, până la alte dispozițiuni îngrijește alegândul protopop.

2. DELA PAROHIE.

Parohia centrală este una din parohiile din Birchiș, împreună cu toate venitele ei și

anume: sesiunea parohială, bir preotesc, stălele legale și întregirea dela stat.

Deocamdată nici una din parohiile comunei centrale nu este vacantă. Când însă una din ele va deveni vacantă, atunci noul protopop va avea datorință să ocupe acea parohie, beneficiind de toate venitele ei.

Până atunci nou alegândul protopop, dacă va fi un preot cu parohie de pe teritoriul noului protopopiat, atunci dânsul va rămâne în parohia sa de până acum și va administra de acolo protopopiasul, dacă însă ar fi vre-un preot din alt protopopiat, atunci va fi dator să ocupe vre-o parohie vacantă din noul protopopiat ori să se mute în comuna de sediu a protopopiatului fără absolut altă remunerație, decât aceea asigurată în concursul de față.

Reflectanții la acest post se avizează că în termenul indicat să înainteze subsemnatului Consiliu eparhial recursurile lor instruite cu documentele de calificare, prescrisă în §-ul 53 din Statutul organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească calificarea cerută a reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă Testimoniu de bacalaureat și să dovedească prin atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul capacitatea și diligența lor s-au distins pe terenul bisericesc școlar.

Arad, din ședința plenară a Consiliului eparhial ort. român. ținută la 8 Mai 1928.

Consiliul eparhial ort. rom.
din Arad.

2—3

—□—

Nr 2536—1928

CONCURS.

Pentru deplinirea postului de protopresbiter în tractul nou înființat Gurahonț, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala” cu dotațiunea

1. DELA PROTOPOPIAT:

1. Retribuțiunea lunară de 550 Lei Dela Consiliul eparhial.

2. Bir protopopesc dela fiecare paroh și administrator parohial, dela cei cu sesie 250 Lei anual, dela cei fără sesie 150 Lei.

3. *Dotățiunea dela stat stabilită de Ministerul Cultelor pentru Protopopi.*

4. *Spesele cancelariei protopopești conform conc uzului sinodal No. 62 din 1914.*

De locuință și cacelarie protopopească pâna la alte dispozițiuni îngrijește alegândul protopop.

2. DELA PAROHIE.

Când parohia centrală Gurahonț a noului protopopiat va deveni vacantă, atunci nou alegândul protopop va avea datorița să ocupe acea parohie, beneficiind venitele ei: sesia parohială existentă, birul preoțesc și stolele legale.

Până atunci nou alegândul protopop, dacă va fi un preot cu parohie de pe teritoriul noului protopopiat, atunci dânsul va rămâne în parohia sa și va administra de acolo protopresbiteratul, dacă însă va fi un preot din alt protopopiat, atunci va fi dator să ocupe vre'o parohie vacantă din noul protopopiat ori să se mute în comuna de sediu a protopopiatului fără absolut altă remunerație, decât aceea asigurată lui prin concursul de față.

Reflectanții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să înainteze subsemnatului Consiliu eparhial recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune, prescrisă în §-ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să ovedească cvalificațiunea cerută reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă tesimonii de bacalaureat (maturitate) și să dovedească prin atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc și școlar.

Arad, din ședința plenară a Consiliului eparhial ort. rom. ținută la 8 Maiu 1928.

*cousiliul eparhial ort. român
Arad.*

2—3

No. 2942 | 1928.

Circulară

Către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia ort. română a Aradului.

P. V. Consiliul eparhial al Mitropoliei a Bucovinei a editat un valoros tratat practic, intitulat *Pomăritul rațional*, lucrat de profesorul în retragere *Grigorie Halipa*. Lucrarea aceasta, cuprinzând 225 pagini, 125 ilustrații și 2 tablele colorate, poate să fie

de mare folos și creștinilor noștri, și ca garanță despre bunătatea acestei lucrări poate servi și împrejurarea, că a fost publicată de-o autoritate bisericească. Ne face deci plăcere să o recomandăm, cu toată căldura, nu numai agricultorilor, ci și cărturarilor, cari vreau să-și întemeieze un pomel rațional, dar mai ales este vrednică de atenția preoților și învățătorilor.

Cartea se poate comanda dela depozitul de cărți al Mitropoliei ort. din Cernăuți, cu prețul următor: pe hârtie velină *Lei 120.—*, pe hârtie vleneză *Lei 80.—* exemplarul.

Din prilejul acesta atragem atenția P. P. C. C. Părinți protopopi și preoți, să se gândească și la problema economică a pomăritului prin comunele Noastre, și ca, în ținuturile potrivite pentru pomărit, chiar să se predice în sf. Biserici, pomenindu-se și de lucrarea amintită mai sus.

Arad, la 16 Maiu 1928.

*Consiliul Eparhial ort. rom.
a ARADULUI.*

No. 252 | 1928.

Circulară

Către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia Aradului.

Asociația română pentru progaganda Aviației, ca instituție de apărare națională, are trebuință de obolul nostru obștesc, ceea ce se poate face prin înscrierea de membri, cu sume dela 20—600 Lei.

Pentru orientare publicăm următoarele acte, în chestie.

Prea Sfințite!

Avem onoare a Vă înainta mai jos, în copie adresa No. 640 | 1927, a Asociației Române pentru propaganda aviației „A. R. P. A.”, cu sediul în București, strada Lipscaul No. 3, cu rugăminte a dispune.

Primiți, Vă rugăm, P: Sfințite, asigurarea deosebitel noastre considerațiuni.

p. Ministru:
(ss) Indescifrabil.

p. Director General:
(ss) C. Negoescu

Prea Sfinției Sale

Prea Sfințitului Episcop ortodox român al

ARADULUI.

(Copte de pe adresa Inregistrată sub No. 58095/1927.)

Domnule Ministru,!

În ședința Comitetului de direcție dela 2 Decemvrrre 1927 a A. R. P. A. de sub președinția d-lui ministru de război, s'a hotărât a se face apel către toate ministerele, spre a se urma exemplul Ministerului de Externe, care pătruns de necesitatea unel flote aeriene puternice, și-a înscris ca membri în aso-

ciatle, toți funcționarii, cotizându-se dela mare la mic, adunând frumoasa sumă de lei 1369.750 ce a fost depusă la Banca Națională.

Incurajați de gestul atât de înălțător al funcționarilor Ministerului de Externe cât și a multor instituții de seamă din țară, facem apel la DV. *Domnule Ministru* rugându-vă să aduceți la cunoștință rugămintea noastră, a tuturor funcționarilor din *Departamentul Dv.*

Membri în A. R. P. A. poate fi oricine care subscie dela 20—500 Lei sume accesibile celor mai modeste pungi.

Cunoscând Domnule Ministru, sentimentele ce DV. nutriți pentru aviația română și convinși fiind că veți răspunde apelului nostru, Vă rugăm să primiți expresiunea înaltel noastre considerațiuni.

p. Comitetul de direcție

Director G-ral A. R. P. A.   Secretar G-ral A. R. P. A.
(ss) *Rujinski.*   (ss) *Tătărescu.*

Pentru conformitate:
(ss) Indescifrabil.

Făcând aceasta publicare, apelăm la toți creștinii noștri, să-și dele, fiecare după a sa putință, obolul ce-l datorește acestui scop național.

Sumele, ce se vor aduna pe protopopiate, vor fi trimise aici, cel mult în trei luni, pentru a-le trimite la destinație.

Arad, din ședința Consiliului eparhial ținută la 12 Malu 1928.

† *Grigorie m. p.*
Episcop

Nr. 2656/1928.

Prea Cucernicilor Păriți Protopopi, Cucernicilor Preoți!

Consiliul Nostru Eparhial cu actul Nr.2064/1928 adresat Onoratorilor Prefecturii din teritoriul Eparhiei Noastre, a intervenit, bazat pe deciziunea Onoratorului Minister de Interne Nr.ii 32412/1826 și 16319/1927, pentru scutirea sesiilor parohiale de orice impozite comunale cu începere din 1 Ianuar 1928.

În această adresă am primit actul Onorate Prefecturii a Județului Timiș-Torontal, Serviciul Financiar Nr. 10846 din 24 April. 1928 pe care pentru știre îl comunicăm textual:

„Cu privire la adresa D-Voastră Nr. 2064/1928 din materia de mai sus avem onoare a Vă face cunoscut, că începând cu data de 1 Ianuarie 1928 co-

munelor rurale din teritoriile alipite s-a interzis din partea Ministerului de Interne de a mai impune în sarcina locuitorilor taxele comunale încassate până acum, rămânând de a se încassa numai taxele strict în conformitate cu dispozițiunile bazate pe legea maximumului taxelor și contribuțiilor comunale și pe legea pentru unificarea administrativă, la care taxele sesiunilor parohiale nu sunt interesate.”

În consecință cu începerea din 1 Ianuarie a.c. toate sesiunile parohiale sunt scutite de orice impozite comunale.

Arad, din ședința Consiliului eparhial ținută la Malu 4 1928.

Consistorul Eparhial ortodox român din Arad.

Licitațiune minuendă.

Pentru lucrările de renovare a edificiului și iconostasului sf. bisericii din Lipova (Bănat), în baza planului și devizelor de spese aprobate de Ven, Consiliu eparhial din Arad cu No. 3707—927 se publică licitațiune minuendă pe ziua de Duminecă după Rusali 10 lunie a. c. la ora 3 d. m. în localitatea școlii de lângă biserică pe lângă următoarele condițiuni:

1 Licitanții vor depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare garantate de stat, pentru lucrările la care vor reflecta, restituirea cărora va urma după recepționarea lucrărilor.

2 Licitanții nu pot pretinde spese pentru participare la licitație.

3. Licitanții vor dovedi îndreptățire în scris de a întreprinde lucrările având cvalificație minimă de măiestru zidar diplomat.

4. Devizele, planul și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Lipova în orice zi.

5. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrările de renovare aceluia reflectant în care va avea mai multă încredere, fără considerare la rezultatul licitației.

6. Lucrările de renovare se vor începe numai după aprobarea din partea Ven. Consiliu eparhial a contractului ce se va încheia cu întreprinzătorul.

Lipova, 24 Mai 1927.

Consiliul parohial.

CONCURSE

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante Poienari cu filia Tohești devenită vacantă prin strămutare, conform ordinului v. Consiliu eparhial din Arad Nr. 1649/928, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul of. „Biserica și Școala”

Parohia e de clasa III.

Venitele încopciate cu acest post sunt celea din coala de fașiune B:

1. Birul parohial câte una I măsură de cucuruz sfârmat, dus la locuința parohului, dela fiecare număr de casă atât din matră cât și din fille peste tot 157 numeri.

2. Stolele legale dela înmormântări boteze și cununi etc.

3 Intregirea dotației dela Stat, pentru care parohia nu garantează.

4 Casă parohială nu este.

Eventual dacă careva recurent ar fi și învățător cerându-și transferare, ca atare după alegerea lui ar avea locuință bună în edificiul școlii de stat primare din loc.

Alesul va fi îndatorat să predice regulat alternativ în matră și în fille și să catehizeze elevii școlii prim. din loc.

Recursele adresate consiliului paroh, din loc, se vor înainta pe calea oficiului protopopesc ort. rom. din Hălmagiu, în termenul desus și ajustate în regulă cu documentele prescrise. Reflectanți sunt poțitiți să se prezenteze la s. biserică din Poienari spre a oficia respective a predica, făcându-se astfel cunoscuți poporului; cei din alta eparhie vor adnexa și un act dela P. S. Episcopul eparhial din Arad, prin care i-se dă binecuvântarea.

Din ședința consiliului par. din Poienari dela 3 mai 1928.

Preș. *Remus Giurgiu* adm. par. *Ioan Mariș* notar
În conțelegere cu: *Cornel Lazăr*
protopop tract.

—□—

1—3

Conform rezoluțiunei Ven. Consiliului Eparhial Nr. 46714 pentru îndeplinirea parohiei *Feniș cu filia Valea-Mare* devenită vacantă prin moartea parohului Romul Petrișor, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”

Venitele împreună cu acest post sunt:

1. Sesia parohială 14 jugh. și 80) st. □, cu un intravilan parohial.

2. Birul parohial legal, care s'a îndus aici din oficiu conform ordinului Consistorial Nr. 6714—1927.

3 Stolele legale conform Normativului consistorial.

4. Casă parohială nu este.

5. Intregirea dotației dela stat, pentru care parohia nu ia nici o răspundere.

Din venitul parohiei jumătate — până la 13 Decembrie 1928 — compete văduvei preotese în sensul §-lui 26 din Reg. pentru parohii care va suporta și impozitele după acest beneficiu.

Parohia e de clasa a III-a.

Alesul va predica regulat la sf. biserică din matră și fille, va catehiza la școala din loc, și va avea să solvească după beneficiul său toate impozitele.

Recursele ajustate cu documentele prescrise adresate Consiliului Parohial din Feniș Valea mare se vor trimite Oficiului Protopopesc d'n Gurahonț în termenul concursual. Reflectanții cu observarea § 33 din Reg. pentru parohii, se vor prezenta în sf. Biserică pentru a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale. Cei din alte dieceze vor produce act dela Prea Sf. Sa Episcopul nostru diecezan.

Consiliul Parohial din Feniș — Valea mare.

În înțelegere cu: *Constantin Lazar* adm. protopopesc.

—□—

1—3

Publicațiune

Se pot expedia imediat (pentru Sf. Rusalii) clopote de diferite sunete și greutate, pregătite din material dinainte de războiu, în condițiuni de plată convenabile.

IOSIF BISZÁK turnător de clopote
Ghioroc (jud. Arad.)

Redactor responsabil: SIMION STANA.

Cenzurat: Prefectura Județului.